

Panu *Elävien kuvien teatteri teatterin tontille*

Palokunnantalon lasikaapeista on poistettu mainoskuvat. Suuri rakennus hiljenee, vain V.P.K:n kerhuhuoneiston ja biljardin puolella on liikettä. Oulun Kinoston Kino-Aulan toiminta on loppunut. Vanha talo, nikkarityylin kiinnostava ja tyyppillinenkin edustaja, odottaa purkamistaan. Käykö, kuten niin usein vanhan hävittyä, että muutaman ajan kuluttua me naapuritkin ihmettelemme, mikä talo se nyt fässä kulmassa olikaan..! Tuskin vain, Pakkahuoneenkadun ja Uudenkadun kulmatalo on varmasti jäänyt ainakin kaikkien tällä vuosisadalla aikuisiksi kasvaneiden mieleen.

Oulun teatterirakennusten vaiheista lukiessani huomasin, että tälle kulmatontille ehkä jo 1894 suunniteltiin uutta rakennusta. Päätelen siitä, että Teatterihuoneyhdistys ja virkeä W.P.K. neuvottelivat rakennussuunnitelmiansa yhdistämisestä. Luen Kaltiosta 1970, että Teatterihuoneyhdistyksellä oli käytettävissään n. 13.tuhatta silloista markkaa ja että se tuntuu olleen vastuussa Maneesista, vanhasta reservikasarmista, mutta suunnitelleen samanaikaisesti uuttakin teatteritaloa. Yhdistymissuunnitelma kompastui kuitenkin paloturvallisuussäännöksiin. Teatteritalon kaikkineen olisi pitänyt rakentaa kivistä, mutta siihen eivät näiden yhdistysten yhteisetkään

varat riittäneet. W.P.K. oli ilmeisesti sitä mieltä, että kun pitkistyy, niin mutkistuu. Se tuntuu ryhtyneen oman talon suunnitteluun, mutta vielä kesällä 1896 Kai-ku-lehden Sipo ehdottaa palokunta-aatteen ja teatteriaatteen (puhuu teatterihuonerahastosta) yhdistämistä. Maneesista ei tämän Sipun mielestä ollut mihinkään. Kuitenkin W.P.K. rakensi kuin rakensikin oman taäonsa, joka valmistui 1898 siis tasan 75 vuotta sitten.

W.P.K:n taloon tuli suuri sali näyttämölavoiheen. Yhdistys itse käytti salia ahkerasti. Palokunnan iltamissa oli yhtenään myös näytelmiä, niin kuin kaikkien senaikaisten niin aatteellisten kuin puhtaasti ammatillisellakin pohjalla toimivien yhdistysten ohjelmistossa. Lisäksi salia vuokrattiin v. 1909 saakka. Mainittuna vuonna sali vuokrattiin "elävien kuvien teatteriä". Teatterin nimi oli Germania, silloin ja seuraavat 30 vuotta. Omistajat olivat Herman Törmänen ja Keränen, joilla, kuten lehtemme yleisöno-astossa talvella kerrottiin, oli myös Työväentalon (valmist. 1903) Umpisuoli-nimisessä salissa elokuvanäyttäjät. Samassa 72-vuotiaan avojalkaisen muisteluksessa mainittiin lisäksi, että Germaniassa kävi usein esiintymässä vuosisadanalun kuuluisin kuplettilaulaja Alfred Tanner. Kaikissa

silloisissa "elävien kuvien teattereissa" oli nimittäin filmien lisäksi erilaista musiikkiohjelmaa, useimmiten pianonsoittoa. Lisäohjelmaa tarvittiin, paitsi väliajoille, myös filmin katkeamisen varalle. Aina ei voinut tehdä, kuten teki se elokuvakoneenkäyttäjä, joka Narikan nurkilla (Westmanin talossa) proppujen palaessa tuumasi rauhallisesti, että varttitunnin kohtaus pimeässä tunnelissa.

Teatterin kanssa Palokunnantalo kyllä myöhemminkin joutuu tekemisiin, varsinkin sen jatkoksi rakennettu kaksikerroksinen kivi-putoli, W.P.K:n talon päälle rakennettu kokoushuoneisto pienine

näyttämöineen, äskeisvuosina "letkunvintiksi" mainittu. Niinpä 1912 "kokoontui Palokunnan talolla verrattain runsaasti yleisöä keskustelemaan uuden teatterin perustamisesta Ouluun." (Kaleva 13. 5. 1912) Ja: "Sitten kun joukko sosialisteja oli lausunut suuren epäilyksensä teatterin perustamisesta, valittiin..." Sosialistien "epäily" johtui tietenkin siitä, että Oulun Työväen Teatterilla jo tuolloin oli takanaan kymmenen virkeää vuotta. Tietävästi tästä 1912-vuoden teatterista ei tullut mitään. Kymmenen vuotta myöhemmin joutui syyskesästä 1918 perustettu Oulun Teatteri kodittomaksi, kun sitä varten kunnostettu Maneesi oli 2. 2. 1922 palanut.

Tämä jatkoi aluksi toimintaansa V.P.K:n yläsalissa.

Tapin näiden muistojen tynnyriin avasi äskettäin Kalevassa kollegani Eero Krekelä, jonka usein olen havainnut elelevän hieman samoilla aaltopituuksilla. Olen hänen kanssaan samaa mieltä: näitä Palokunnantalon liittyviä muistoja voisi hieman jatkaa. Eikö muuten joitakin ajastajia sitten ollut tarjolla sellainenkin vaihtoehto, että Pokkitörmän lyseota varten olisi rakennettu upouusi koulutalo VPK:n paikalle! Suvilastani käsin en nyt pysty asiaa tarkistamaan.